

2 МІЖНАРОДНА НАУКОВА СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СВІТУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

ДАТА ПРОВЕДЕННЯ

21-22 липня 2026 року

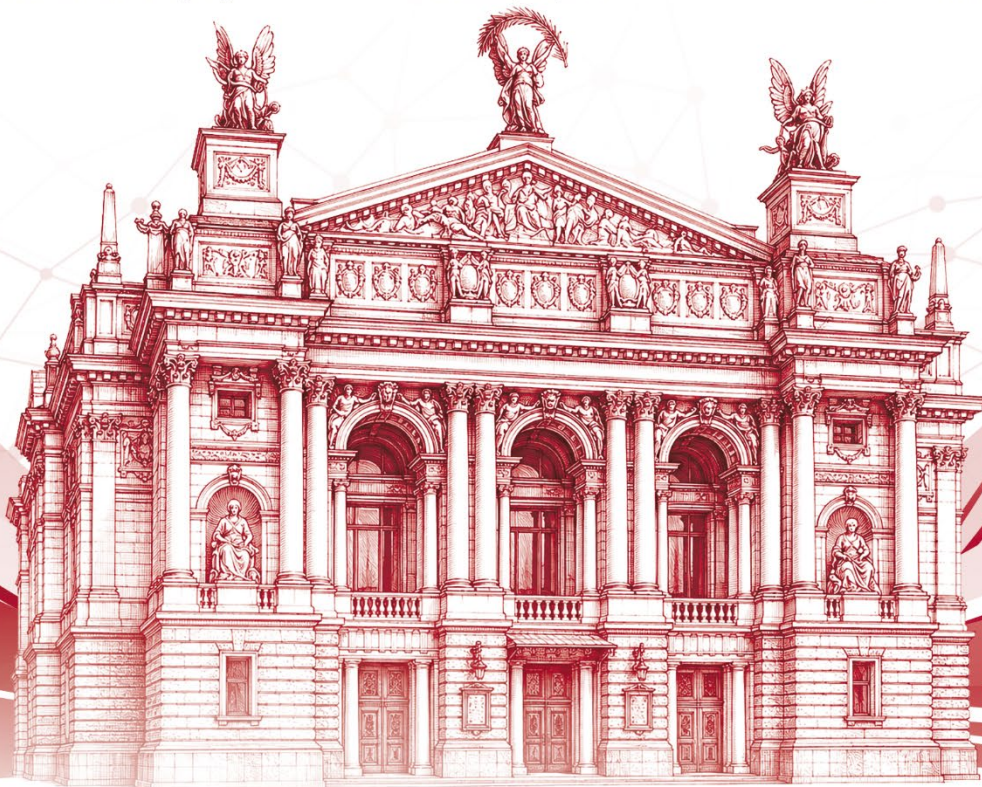
МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ

м. Львів, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА ПЛАТФОРМА

SCIENCE VECTOR

Детальніше про конференцію:
science-vector.com

SCIENCE VECTOR

2 Міжнародна студентська наукова конференція

**«НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ
СУЧАСНОГО СВІТУ»**

Збірник наукових праць

21-22 липня 2026р.

м. Львів, Україна

УДК 001(08)

DOI: <https://doi.org/10.70286/science-vector.21072026>

Наукові дослідження в умовах сучасного світу. Матеріали 2-ї Міжнародної студентської наукової конференції, м. Львів, 21-22 липня 2026р. Science Vector, 2026.

Міжнародна студентська наукова конференція зареєстрована в базі науково-технічних заходів Державної наукової установи УкрІНТЕІ. Посвідчення №480 від 28.04.26р.

Матеріали конференції опубліковано мовою оригіналу в авторській редакції та в обсязі, поданому авторами. Збірник оформлено й підготовлено до публікації в єдиному стилі без внесення змін до змісту тез доповідей. Відповідальність за достовірність наведених фактів, правильність власних назв, цитат, статистичних даних, спеціалізованої термінології та іншої інформації, викладеної у матеріалах, повністю покладається на авторів.

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі згідно з умовами ліцензії CC BY-NC 4.0 International.

© Учасники конференції, 2026
© Збірник наукових праць, 2026
© Science Vector, 2026

Офіційний сайт: <https://science-vector.com/>

ЗМІСТ

Секція: Право та міжнародне право

Чуєнко О.І., Яроцький В.Л.

Сторони договору про управління обліковим записом у соціальних мережах	6
--	---

Секція: Ветеринарна медицина

Krasnytskyi I.

Prevention of Gastrointestinal Diseases in Companion Animals: Current Approaches.....	9
---	---

Макаренко О.

Профілактика паразитарних захворювань домашніх тварин: сучасні підходи.....	13
---	----

Marchenko A.

Zoonotic Diseases as a Public Health Challenge.....	16
---	----

Секція: Ботаніка та лісознавство

Вінійчук М.О., Коморна О.М.

Шляхи оптимізації обліку запасів мортмаси Коростенського надлісництва.....	20
--	----

Секція: Екологія та охорона навколишнього середовища

Parkhomenko S.

Modern Approaches to Municipal Waste Management in Ukraine.....	23
---	----

Секція: Психологія та психіатрія

Попова Ю.П.

Психологічна допомога подолання стресу підлітками в умовах воєнного конфлікту.....	27
--	----

Ковальчук М.

Психологічні особливості подолання сімейних криз.....	32
---	----

Секція: Освіта та педагогіка

Максименко О.В.

Психолого-педагогічні аспекти готовності дітей 6-7 років до
навчання у школі..... 36

Секція: Журналістика та соціальні комунікації

Хоменко М.

Telegram як платформа сучасної масової комунікації..... 40

Секція: Право та міжнародне право

Сторони договору про управління обліковим записом у соціальних мережах

Чуєнко Олександра Іванівна, аспірантка кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Науковий керівник:

Яроцький Віталій Леонідович, д.ю.н., професор кафедри цивільно-правової політики, права інтелектуальної власності та інновацій, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Україна

Розвиток соціальних мереж як самостійного цифрового середовища зумовив появу нових форм взаємодії між суб'єктами, які дедалі частіше набувають договірної характеру. Особливо це стосується професійної діяльності, пов'язаної з адмініструванням, просуванням та комерційним використанням облікових записів у соціальних мережах.

У таких випадках взаємодія між учасниками цифрових правовідносин трансформується у цивільно-правову договірну конструкцію, в межах якої ключове значення має визначення сторін відповідного договору. Саме договірна форма дозволяє конкретизувати обсяг прав та обов'язків учасників, а також встановити межі їх відповідальності у процесі управління обліковим записом у соціальних мережах.

Дослідження суб'єктного складу правовідносин у соціальних мережах створює теоретичну основу для подальшого аналізу цивільно-правових договірних конструкцій, що виникають у цифровому середовищі. Визначення суб'єктного складу правовідносин у соціальних мережах має ключове значення для встановлення належного обсягу прав та обов'язків, розподілу відповідальності, а також ефективного правового регулювання та захисту інтересів учасників цифрового простору.

Варто зазначити, що специфічний суб'єктний склад правовідносин у соціальних мережах більшість науковців виділяє як їх визначальну ознаку. У цьому контексті Є. О. Харитонов та О. І. Харитонova вказують на низку чинників, зокрема невизначеність місцезнаходження сторін, що зумовлює потенційні проблеми з застосовним правом, а також з реальним виконанням зобов'язань; складність ідентифікації учасників цих відносин; існування віртуальних організацій; залежність відносин між учасниками мережі від відносин з інформаційними провайдерами [1, 29].

Суб'єктами правовідносин у загальній теорії права є окремі фізичні і юридичні особи, які на підставі юридичних норм можуть бути учасниками правовідносин, зокрема виступати сторонами договору, бути носіями суб'єктивних прав і обов'язків.

Існують різні класифікації суб'єктів інтернет-правовідносин. У науковій літературі виділяють три групи суб'єктів: творці програмно-технічної частини інформаційної структури мережі Інтернет – розробники мереж, засобів зв'язку, телекомунікацій, програмних засобів тощо; суб'єкти, які виробляють і поширюють інформацію у мережі Інтернет, власники інформаційних ресурсів, інформаційних продуктів, власники інформаційних систем і засобів забезпечення, які надають послуги з доступу до мережевих ресурсів; споживачі інформації, інформаційних ресурсів, інформаційних продуктів, інформаційних послуг: фізичні і юридичні особи, які підключаються до мережі Інтернет для отримання інформації і її використання у власній діяльності.

Крім наведеної класифікації, виділяють провайдера, юридичну особу, у якої є ліцензія на надання послуг в Інтернеті, та користувача віртуального простору, який звертається до Інтернету у власних інтересах [2, 1003].

Варто також зазначити про позицію Дафни Келлер, яка вказує, що законодавство про відповідальність посередників покладає на цифрові платформи обов'язок здійснювати модерацію контенту, що безпосередньо впливає на реалізацію прав користувачів. Водночас правила платформ щодо видалення контенту можуть обмежувати здійснення прав та виконання обов'язків учасників цифрових правовідносин. Отже, хоча платформа соціальної мережі не є стороною договору про управління обліковим записом, встановлені нею правила істотно впливають на реалізацію договірних прав та обов'язків замовника і виконавця. [3, 3].

Відповідно до загальних положень про послуги, які зазначені в главі 63 Цивільного Кодексу, сторонами визначається виконавець та замовник. Замовником є фізична або юридична особа, яка дає завдання на надання послуги та зобов'язується її сплатити. Виконавець повинен особисто або, в окремих випадках, покладаючись на іншу особу виконати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, у нашому випадку діяльності в соціальних мережах [4].

Замовник має володіти або правомірно використовувати обліковий запис та бути заінтересованим у його професійному веденні. Виконавець, у свою чергу, здійснює комплекс дій з управління, адміністрування, інформаційного наповнення та просування відповідного облікового запису.

Варто також звернутися до Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги». З визначення цифрової послуги, що міститься в пункті 9 статті 2 можна зробити висновок, що управління обліковим записом у соціальних мережах безпосередньо відноситься до таких послуг. В законі визначений ряд суб'єктивних та об'єктивних критеріїв відповідності цифрових послуг договору,

а також відповідальність виконавця. Варто зазначити, що тягар доказування майже у всіх випадках покладається саме на виконавця [5].

При цьому, хоч платформа соціальної мережі не є стороною такого договору управління обліковим записом, однак її правила та технічні умови безпосередньо впливають на реалізацію прав та обов'язків сторін. Вказане зумовлює необхідність врахування специфіки функціонування цифрових платформ при визначенні правової природи відповідних договірних відносин.

Список використаних джерел

1. Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. «Інтернет-відносини» та «інтернет-правовідносини»: до визначення поняття і сутності. Університетські наукові записки. 2017. № 63. С. 27-38.
2. Мирослав Ковалів, Сергій Єсімов, Руслан Скриньковський, Іван Красницький, Юрій Мазур, Павло Гарасим, Святослав Князь. Особливості правових відносин, які виникають в мережі Інтернет. Traektoriâ Nauki = Path of Science. 2021. Vol. 7. № 3. С. 1001-1007.
3. Daphne Keller. Who Do You Sue? State and Platform Hybrid Power over Online Speech. Hoover Working Group on National Security, Technology, and Law, Aegis Series Paper No. 1902 (January 29, 2019).
4. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#Text>.
5. Про цифровий контент та цифрові послуги: закон України від 10.08.2023 р. № 3321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>.

Секція: Ветеринарна **медицина**

Prevention of Gastrointestinal Diseases in Companion Animals: Current Approaches

Krasnytskyi Ihor, student
Odesa State Agrarian University

Diseases of the gastrointestinal tract are among the most frequently diagnosed health problems in companion animals, particularly in dogs and cats. Digestive disorders may significantly impair an animal's quality of life, reduce nutrient absorption, weaken immune function, and, if left untreated, lead to severe systemic complications. Consequently, preventive veterinary medicine has become increasingly important, emphasizing early intervention and comprehensive health management rather than treatment alone [1].

Gastrointestinal diseases in companion animals have a multifactorial origin. Nutritional imbalance, infectious agents, parasites, stress, food intolerance, intoxication, inappropriate feeding practices, and chronic systemic disorders may all contribute to the development of digestive problems. Clinical manifestations often include vomiting, diarrhea, constipation, abdominal discomfort, decreased appetite, weight loss, dehydration, and changes in behavior. Although these symptoms may appear mild initially, they frequently require prompt veterinary assessment to prevent disease progression.

Proper nutrition remains the cornerstone of gastrointestinal disease prevention. A balanced diet that meets the animal's age, breed, physiological condition, and activity level supports normal digestive function and maintains intestinal health. Commercial diets formulated according to veterinary nutritional standards provide essential nutrients while minimizing the risk of nutritional deficiencies or gastrointestinal irritation. Abrupt dietary changes should be avoided because they may disrupt the intestinal microbiota and increase the likelihood of digestive disturbances. Whenever a new diet is introduced, gradual transition over several days is generally recommended [2].

The intestinal microbiome plays a fundamental role in maintaining gastrointestinal health. A balanced microbial community contributes to digestion, supports immune responses, synthesizes certain vitamins, and protects against colonization by pathogenic microorganisms. Disturbances of the gut microbiota, commonly referred to as dysbiosis, have been associated with chronic enteropathies, inflammatory bowel disease, obesity, and recurrent diarrhea. Modern veterinary medicine increasingly recognizes the value of nutritional strategies that support

microbial balance, including diets enriched with prebiotics, probiotics, and fermentable dietary fiber.

Routine parasite prevention represents another essential component of digestive health management. Numerous gastrointestinal parasites, including nematodes, cestodes, protozoa, and other intestinal pathogens, remain common among companion animals worldwide. Regular fecal examinations combined with appropriate deworming protocols considerably reduce the risk of parasitic infections. Preventive treatment schedules should always be individualized according to the animal's lifestyle, geographical location, age, and exposure risk.

Vaccination also contributes indirectly to gastrointestinal disease prevention. Several viral pathogens affecting dogs and cats, such as canine parvovirus and feline panleukopenia virus, primarily target rapidly dividing intestinal cells and may cause severe enteritis. Maintaining recommended vaccination schedules substantially decreases the incidence of these life-threatening infections and supports overall population health [3].

Environmental hygiene should not be underestimated in preventive veterinary practice. Daily cleaning of feeding bowls, drinking containers, litter boxes, sleeping areas, and other frequently used equipment helps reduce exposure to infectious microorganisms and parasites. Safe storage of pet food, constant access to clean drinking water, and preventing animals from consuming spoiled food or household waste are equally important preventive measures.

Stress management has recently gained considerable attention in veterinary medicine. Emotional stress may alter gastrointestinal motility, intestinal permeability, immune regulation, and microbial composition, increasing susceptibility to digestive disorders. Major life changes, transportation, hospitalization, environmental modifications, and prolonged separation from owners may all contribute to stress-induced gastrointestinal dysfunction. Therefore, maintaining a stable daily routine and providing environmental enrichment represent valuable preventive strategies [4].

Regular veterinary examinations are essential for the early detection and prevention of gastrointestinal disorders. Periodic clinical assessments, fecal examinations, blood analyses, and diagnostic imaging, when indicated, allow veterinarians to identify health problems before clinical signs become severe. Early diagnosis not only improves treatment outcomes but also reduces the likelihood of chronic gastrointestinal disease and secondary complications.

Responsible pet ownership is another key factor in disease prevention. Owners should carefully observe changes in appetite, water consumption, body weight, stool consistency, and general behavior. Even subtle clinical signs may indicate the onset of digestive disease and should not be ignored. Self-medication or the administration of human pharmaceuticals without veterinary supervision may worsen gastrointestinal conditions and delay appropriate treatment. Consequently, veterinary consultation remains the safest approach whenever digestive abnormalities are suspected.

Recent advances in veterinary medicine have introduced more individualized preventive strategies. Rather than applying identical recommendations to all animals,

veterinarians increasingly develop preventive plans based on breed predisposition, age, lifestyle, nutritional history, and previous medical conditions. Puppies, kittens, geriatric animals, and pets with chronic diseases require tailored preventive programs that include nutritional management, parasite control, vaccination, and regular monitoring of gastrointestinal function.

Growing attention is also being directed toward the prudent use of antimicrobial drugs. Excessive or inappropriate antibiotic administration may disrupt the intestinal microbiome and contribute to antimicrobial resistance. Current veterinary guidelines therefore emphasize evidence-based prescribing practices and recommend antibiotics only when bacterial infection has been confirmed or is strongly suspected. Whenever possible, supportive therapy and dietary management should accompany antimicrobial treatment to preserve intestinal microbial balance.

Client education has become an increasingly important component of preventive veterinary medicine. Informing pet owners about proper feeding practices, parasite prevention, vaccination schedules, environmental hygiene, and early recognition of gastrointestinal disease significantly improves long-term health outcomes. Educational programs conducted by veterinary clinics strengthen cooperation between veterinarians and owners, resulting in better compliance with preventive recommendations.

Furthermore, the concept of preventive healthcare extends beyond disease avoidance. Maintaining optimal digestive health contributes to improved immunity, appropriate growth and development, enhanced reproductive performance, and increased longevity in companion animals. Preventive medicine therefore represents a cost-effective and welfare-oriented approach that benefits both animals and their owners.

Conclusions

Prevention of gastrointestinal diseases in companion animals requires a comprehensive and evidence-based approach that integrates proper nutrition, routine parasite control, vaccination, environmental hygiene, stress reduction, and regular veterinary examinations. Early identification of risk factors and individualized preventive programs significantly decrease the incidence of digestive disorders and improve animal welfare. Continuous cooperation between veterinarians and pet owners remains fundamental for maintaining gastrointestinal health and ensuring a high quality of life for companion animals. As veterinary medicine continues to evolve, preventive strategies based on scientific evidence will remain one of the most effective tools for promoting long-term health in dogs and cats.

References

1. Galat, V. F., Berezovskyi, A. V., Soroka, N. M., & others. (2014). *Hlobalna parazytolohiia* [Global Parasitology]. Kyiv: DIA.
2. Zazharskyi, V. V., Ponomarenko, H. V., & others. (2023). *Diahnostyka infektsiinykh ta protozoiinykh khvorob tvaryn* [Diagnosis of Infectious and Protozoal Diseases of Animals]. Dnipro: Dnipro State Agrarian and Economic University.

3. Soroka, N. M., Dovhii, Yu. Yu., & Dubova, O. A. (2014). *Parazytarni khvoroby miasoidnykh tvaryn. Helminthy* [Parasitic Diseases of Carnivores. Helminth Infections]. Zhytomyr: Polissia.
4. Ponomanska, O. V. (2022). Prevention of gastrointestinal diseases in companion animals. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies*, 24(107), 45–50.

Профілактика паразитарних захворювань домашніх тварин: сучасні підходи

Макаренко Олеся, здобувачка вищої освіти
Факультет ветеринарної медицини
Одеський Державний Аграрний Університет

Паразитарні захворювання домашніх тварин залишаються однією з найпоширеніших проблем сучасної ветеринарної медицини. Вони негативно впливають на здоров'я собак і котів, знижують якість їхнього життя, можуть спричиняти хронічні порушення роботи внутрішніх органів, а окремі види паразитів становлять небезпеку і для людини. Саме тому профілактика паразитарних інвазій розглядається як один із ключових напрямів ветеринарного супроводу домашніх тварин [1].

Паразити поділяються на зовнішніх (ектопаразити) та внутрішніх (ендопаразити). До ектопаразитів належать кліщі, блохи, волосоїди та інші членистоногі, які паразитують на поверхні тіла тварини. Вони викликають свербіж, алергічні реакції, дерматити, анемію, а також є переносниками збудників небезпечних інфекційних хвороб. Ендопаразити представлені круглими та стрічковими гельмінтами, найпростішими організмами та іншими паразитами, які уражають травну систему, легені, серце або інші органи.

Зараження домашніх тварин може відбуватися різними шляхами. Найчастіше інвазія виникає під час прогулянок, контакту з іншими тваринами, через заражений ґрунт, воду, сирі продукти тваринного походження або укуси кровосисних комах. Навіть домашні коти, які не залишають меж квартири, не повністю захищені від паразитів, оскільки яйця гельмінтів можуть потрапляти до помешкання на взутті чи одязі власників.

Особливу небезпеку становлять паразитарні захворювання, що мають зоонозний характер. Деякі паразити можуть передаватися від тварин людині та спричиняти серйозні порушення здоров'я, особливо у дітей, людей похилого віку та осіб зі зниженим імунітетом. Саме тому профілактика паразитозів є важливою не лише для благополуччя домашніх улюбленців, а й для забезпечення санітарно-епідемічної безпеки населення [2].

Основою сучасної профілактики є регулярне проведення дегельмінтизації. Частота застосування антигельмінтних препаратів визначається віком тварини, способом її утримання, особливостями харчування та рівнем ризику зараження. Цуценята і кошенята потребують більш частого профілактичного оброблення, оскільки їхня імунна система ще недостатньо сформована, а ризик зараження значно вищий. Для дорослих тварин ветеринарні лікарі рекомендують індивідуальні схеми профілактики залежно від способу життя та епізоотичної ситуації.

Важливим напрямом профілактики є боротьба з ектопаразитами. Сьогодні ветеринарна медицина пропонує широкий спектр сучасних засобів захисту: краплі на холку, жувальні таблетки, протипаразитарні нашийники, спреї та шампуні. Кожен із цих методів має власні переваги, однак вибір препарату повинен здійснюватися лише після консультації з ветеринарним лікарем, оскільки необхідно враховувати вид тварини, її вік, масу тіла, стан здоров'я та можливі протипоказання.

Не менш важливе значення має регулярний ветеринарний контроль. Планові профілактичні огляди дозволяють своєчасно виявити перші ознаки паразитарних захворювань навіть за відсутності виражених клінічних симптомів. У разі необхідності лікар призначає лабораторні дослідження калу, крові або інших біологічних матеріалів, що забезпечує ранню діагностику та своєчасне лікування.

Ефективність профілактичних заходів значною мірою залежить від дотримання правил гігієни. Регулярне прибирання місця утримання тварини, своєчасна дезінфекція предметів догляду, миття мисок, прання підстилок та видалення екскрементів знижують ризик повторного зараження. Не менш важливо обмежувати контакти домашніх улюбленців із безпритульними тваринами, які можуть бути джерелом паразитарних інвазій.

Сучасна ветеринарна медицина дедалі більше орієнтується на комплексний підхід до профілактики паразитарних захворювань. Його основу становить поєднання регулярних профілактичних обробок, лабораторного контролю, дотримання ветеринарно-санітарних вимог та індивідуального підбору схем захисту для кожної тварини. Такий підхід дає змогу не лише знизити ризик зараження, а й запобігти розвитку ускладнень, пов'язаних із тривалим паразитуванням збудників. Сучасні дослідження також наголошують на важливості врахування способу утримання тварини, регіональних особливостей поширення паразитів і сезонності інвазій [3].

Особливої уваги потребує профілактика трансмісивних паразитарних захворювань, переносниками яких є кліщі та кровосисні комахи. Поширення бабезіозу, дирофіляріозу та інших небезпечних інвазій значною мірою залежить від активності переносників, яка посилюється у теплий період року. У зв'язку з цим ветеринарні лікарі рекомендують застосовувати засоби захисту не лише влітку, а й у міжсезоння, коли кліщі можуть залишатися активними за сприятливих погодних умов.

Не менш важливою складовою профілактики є відповідальне ставлення власників тварин. Саме вони забезпечують своєчасне проведення профілактичних обробок, виконання рекомендацій ветеринарного лікаря та постійне спостереження за станом здоров'я домашнього улюбленця. Зниження апетиту, свербіж, випадіння шерсті, розлади травлення, втрата маси тіла або млявість можуть бути першими ознаками паразитарної інвазії та потребують негайного звернення до ветеринарної клініки. Важливе значення має також інформування власників щодо можливості передачі окремих паразитів людині та необхідності дотримання правил особистої гігієни після контакту з тваринами.

Одним із сучасних напрямів ветеринарної паразитології є застосування інтегрованих програм профілактики. Вони передбачають поєднання медикаментозного захисту із санітарними заходами, контролем умов утримання, раціональним годуванням та регулярною діагностикою. Комплексний підхід дозволяє суттєво зменшити поширення паразитарних захворювань серед домашніх тварин і мінімізувати ризик повторного зараження. Крім того, використання сучасних препаратів із пролонгованою дією підвищує ефективність профілактики та забезпечує тривалий захист від більшості поширених ендо- й ектопаразитів.

Перспективним напрямом розвитку ветеринарної медицини залишається вдосконалення методів ранньої діагностики паразитарних інвазій. Сучасні лабораторні дослідження дозволяють виявляти зараження ще до появи виражених клінічних ознак, що значно підвищує ефективність лікування та запобігає подальшому поширенню паразитів. Водночас велике значення має постійне підвищення рівня професійної підготовки ветеринарних лікарів і проведення інформаційно-просвітницької роботи серед власників домашніх тварин.

Висновки

Паразитарні захворювання залишаються поширеною проблемою ветеринарної медицини та потребують комплексного підходу до профілактики. Найбільш ефективними заходами є регулярна дегельмінтизація, захист від ектопаразитів, дотримання ветеринарно-санітарних правил, проведення профілактичних оглядів і лабораторної діагностики. Важливу роль відіграє відповідальне ставлення власників домашніх тварин до виконання рекомендацій ветеринарного лікаря. Поєднання сучасних профілактичних технологій із належним доглядом за тваринами сприяє збереженню їхнього здоров'я, зменшує ризик розвитку паразитарних інвазій та підвищує рівень епізоотичного благополуччя.

Список літератури

1. Ткачук Б. В. Лабораторна діагностика піроплазмідозів у домашніх тварин. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2023. Т. 2, № 15.
2. Зажарський В. В. та ін. Діагностика інфекційних та протозойних хвороб тварин : навч. посіб. Дніпро : ДДАЕУ, 2023.
3. Профілактика хвороб тварин : навчально-методичні матеріали. Сумський національний аграрний університет, 2024.

Zoonotic Diseases as a Public Health Challenge

Marchenko Artur student
Odesa State Agrarian University

Zoonotic diseases are infectious diseases that can be naturally transmitted between animals and humans. They represent one of the most significant challenges for both veterinary medicine and public health due to their widespread distribution, diverse transmission routes, and substantial social and economic impact. According to international health organizations, more than 60% of known infectious diseases affecting humans are zoonotic in origin, while approximately 75% of emerging infectious diseases have originated from animals. These figures highlight the necessity of strengthening cooperation between veterinary and human healthcare professionals to prevent and control zoonotic infections [1].

The increasing interaction between humans, domestic animals, wildlife, and changing environmental conditions has contributed to the growing importance of zoonoses worldwide. Urbanization, globalization, climate change, intensive livestock production, international trade, and increased movement of people and animals create favorable conditions for the emergence and spread of infectious agents. Consequently, zoonotic diseases remain a continuous concern for healthcare systems and veterinary services.

Zoonotic pathogens include bacteria, viruses, parasites, fungi, and prions. They may be transmitted through direct contact with infected animals, contaminated food products, water, soil, insect vectors, or environmental sources. Companion animals, livestock, wildlife, and even apparently healthy animals may serve as reservoirs of infectious agents. Therefore, effective surveillance and preventive veterinary measures are essential for reducing transmission risks [2].

Among bacterial zoonoses, salmonellosis, leptospirosis, brucellosis, campylobacteriosis, and tuberculosis continue to present important public health concerns. Viral zoonoses include rabies, avian influenza, and infections caused by various coronaviruses. Parasitic diseases such as toxoplasmosis, echinococcosis, toxocariasis, and trichinellosis remain widespread in many countries and may cause severe clinical consequences, particularly among children, pregnant women, elderly individuals, and immunocompromised patients.

Rabies remains one of the most fatal zoonotic diseases despite being entirely preventable through vaccination. The disease affects the central nervous system and is almost invariably fatal once clinical symptoms develop. Regular vaccination of domestic animals, surveillance of wildlife reservoirs, and public education are considered the most effective preventive strategies for rabies control [3].

Foodborne zoonotic diseases also represent a major global challenge. Improper handling of meat, milk, eggs, and other animal-derived food products may facilitate transmission of pathogenic microorganisms to humans. Strict veterinary inspection,

hygienic food processing, and appropriate cooking practices play a critical role in preventing foodborne infections. Veterinary authorities therefore contribute not only to animal health but also to food safety and consumer protection.

Parasitic zoonoses deserve particular attention because many infections remain asymptomatic during their early stages. Toxocariasis, echinococcosis, and toxoplasmosis illustrate how close contact with infected animals or contaminated environments may expose humans to considerable health risks. Routine deworming of companion animals, environmental sanitation, and responsible pet ownership significantly reduce the incidence of these infections.

One of the most important contemporary approaches to zoonotic disease prevention is the One Health concept. This interdisciplinary framework recognizes that human health, animal health, and environmental health are closely interconnected. Successful prevention of zoonotic diseases requires coordinated collaboration among veterinarians, physicians, epidemiologists, environmental specialists, microbiologists, and public health authorities. Integrated surveillance systems, rapid information exchange, joint outbreak investigations, and coordinated preventive measures substantially improve disease control.

Preventing zoonotic diseases requires coordinated action involving veterinary services, public health institutions, environmental agencies, and local communities. Surveillance systems play a fundamental role in identifying emerging infectious threats, monitoring disease trends, and implementing timely control measures. Continuous epidemiological monitoring enables authorities to detect outbreaks at an early stage and reduce the risk of widespread transmission among animal and human populations [4].

Veterinary professionals occupy a central position in zoonotic disease prevention. Their responsibilities include routine clinical examinations, vaccination programs, laboratory diagnostics, disease reporting, quarantine measures, and public education. Regular health assessments of companion animals and livestock contribute to the early identification of infectious diseases and minimize opportunities for pathogens to spread. In addition, veterinarians provide guidance on biosecurity practices, animal husbandry, and responsible antimicrobial use, all of which strengthen disease prevention efforts.

Vaccination remains one of the most effective preventive measures against several important zoonotic infections. Immunization programs for domestic animals, particularly against rabies, have substantially reduced human exposure in many countries. Preventive vaccination of livestock also limits the circulation of infectious agents that may enter the food chain or be transmitted through occupational contact. Maintaining high vaccination coverage is therefore essential for protecting both animal and public health.

Food safety represents another critical component of zoonotic disease prevention. Veterinary inspection throughout the production chain helps ensure that meat, milk, eggs, and other animal-derived products meet established safety standards. Proper hygiene during food processing, adequate heat treatment, and appropriate storage

conditions significantly decrease the likelihood of foodborne zoonotic infections. Consumer education regarding safe food handling practices further contributes to reducing transmission risks [5].

Public awareness is equally important for effective disease control. Educational campaigns encourage responsible pet ownership, emphasize the importance of routine veterinary care, and promote personal hygiene following contact with animals. Individuals working in agriculture, veterinary medicine, wildlife management, and food production require additional training because occupational exposure increases the likelihood of infection. Community engagement therefore strengthens national prevention strategies and supports long-term disease control.

Climate change and environmental modifications have introduced additional challenges for zoonotic disease prevention. Rising temperatures, altered rainfall patterns, and habitat changes influence the geographical distribution of wildlife reservoirs and arthropod vectors such as ticks and mosquitoes. As a result, diseases previously restricted to certain regions may emerge in new areas, requiring continuous adaptation of surveillance and prevention programs.

The One Health approach has become an internationally recognized framework for addressing these complex challenges. Rather than considering human and animal health separately, this concept promotes interdisciplinary collaboration among physicians, veterinarians, microbiologists, epidemiologists, ecologists, and public health specialists. Information sharing, coordinated surveillance, joint research, and integrated response strategies improve preparedness for both endemic and emerging zoonotic diseases. The COVID-19 pandemic further demonstrated the importance of close cooperation between multiple scientific disciplines when responding to global health threats.

Advances in molecular diagnostics, genomic surveillance, geographic information systems, and digital epidemiology have also enhanced the ability to detect and monitor zoonotic pathogens. These technologies improve outbreak investigations, facilitate rapid identification of infectious agents, and support evidence-based decision-making. Continued investment in veterinary infrastructure, scientific research, and professional education remains essential for strengthening national and international disease prevention systems.

Conclusions

Zoonotic diseases continue to represent a major challenge for veterinary medicine and public health worldwide. Their prevention requires comprehensive surveillance, responsible animal management, vaccination, food safety measures, environmental protection, and effective communication between veterinary and medical professionals. The One Health concept provides an effective framework for integrating these activities and improving preparedness for future infectious threats. Strengthening interdisciplinary cooperation, expanding public awareness, and applying evidence-based preventive strategies will contribute to reducing the burden of zoonotic diseases and protecting the health of both animals and humans.

References

1. Golubovskaya O. A. (ed.). Infectious diseases: textbook. 2nd ed., revised and supplemented. Kyiv: Medicine, 2018. 688 p.
2. Kozko V. M. (ed.). Infectious diseases: textbook. Kyiv: Medicine, 2019. 311 p.
3. World Health Organization. The One Health concept and prevention of zoonotic infections.
4. World Organization for Animal Health. Rabies and Zoonotic Diseases: International Standards.
5. Food and Agriculture Organization of the United Nations. One Health: Joint Action for Human, Animal and Environmental Health.

Секція: Ботаніка та лісознавство

Шляхи оптимізації обліку запасів мортмаси Коростенського надлісництва

Вінійчук Микола Олексійович,
здобувач освіти бакалаврського рівня
Факультет лісового господарства та екології,
Поліський національний університет, Україна

Науковий керівник:

Коморна Оксана Михайлівна, к.с.-г.н., доцент, доцент, доцент кафедри
економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету,
Україна

Раціональне ведення лісового господарства неможливе без достовірного обліку запасів мортмаси. Відмерла деревина є важливим компонентом лісових екосистем, що одночасно виконує екологічні функції та становить потенційний ресурс для господарського використання. У сучасній практиці лісового господарства України облік мортмаси здійснюється під час проведення базового лісовпорядкування та спеціальних польових обстежень. Однак традиційні методи таксації не завжди забезпечують достатню точність оцінювання запасів сухостою, валежу та інших компонентів мортмаси, особливо в умовах швидкої зміни санітарного стану насаджень.

Для лісів Коростенського надлісництва проблема своєчасного обліку запасів мортмаси є особливо актуальною. Значні площі соснових насаджень зазнають впливу кліматичних змін, тривалих посух, шкідників та грибних хвороб, що спричиняє збільшення площ сухостою та накопичення валежної деревини. За таких умов виникає необхідність удосконалення існуючої системи обліку мортмаси із застосуванням сучасних цифрових технологій [3].

Основними напрямками оптимізації обліку запасів мортмаси є [2]:

- удосконалення таксаційних методів обліку;
- використання геоінформаційних систем (GIS);
- застосування дистанційного зондування Землі;
- використання безпілотних літальних апаратів;
- створення цифрової бази моніторингу мортмаси;
- проведення щорічного моніторингу санітарного стану деревостанів.

Запропонована система дозволяє значно підвищити оперативність отримання інформації про зміни запасів мертвої деревини та своєчасно приймати управлінські рішення (табл. 1).

Таблиця 1. Порівняння існуючої та запропонованої системи обліку мортмаси

Показник	Існуюча система	Запропонована система
Періодичність обліку	1 раз на 10 років	Щорічний моніторинг
Метод обліку	Польова таксація	Польова таксація + GIS + БПЛА
Оцінка сухостою	Візуальна	Цифрове картографування
Виявлення валежу	Часткове	Повне картування
Точність визначення запасів	±15 %	±5 %
Оновлення бази даних	Після лісовпорядкування	Постійне

Запропонована система забезпечує суттєве підвищення точності визначення запасів мортмаси та дозволяє скоротити похибку майже утричі. Крім цього, щорічне оновлення інформації дає можливість оперативно реагувати на зміни санітарного стану лісів.

Проведемо розрахунок економічної ефективності впровадження цифрового моніторингу [1]. За результатами першого розділу було встановлено, що запас ліквідної мортмаси становить близько 1,249 млн м³. За даними сучасних лісовпорядних робіт похибка традиційного визначення запасів мортмаси може становити близько 15 %. Після впровадження цифрового моніторингу очікувана похибка зменшується до 5%. Таким чином, уточнений обсяг ліквідної деревини визначається за формулою:

$$V_y = V_l * (1 - \varepsilon) \quad (2.1)$$

де

V_y – уточнений запас ліквідної мортмаси, тис. м³;

V_l – визначений (розрахунковий) запас ліквідної мортмаси, тис. м³;

ε_1 – відносна похибка визначення запасу.

ε_2 – похибка після впровадження нової системи.

Для розрахунку ефекту від удосконалення обліку використовуємо наступну формулу:

$$\Delta V = V_l * (\varepsilon_1 - \varepsilon_2) \quad (2.2)$$

ΔV – додатково уточнений запас ліквідної мортмаси;

V_l – початковий запас ліквідної мортмаси;

ε_1 – похибка традиційного обліку;

ε_2 – похибка після впровадження нової системи.

Для Коростенського надлісництва це буде мати наступні показники:

$$\Delta V = 1249 * (0,15 - 0,05) \quad (2.3)$$

$$\Delta V = 1249 * 0,10 = 124,9 \text{ тис. м}^3$$

Отже, завдяки більш точному обліку мортмаси можна додатково врахувати близько 124,9 тис. м³ ліквідної деревини.

Проведемо розрахунок економічного ефекту від удосконалення обліку мортмаси (табл. 2)

Таблиця 2. Розрахунок економічного ефекту від удосконалення обліку мортмаси у лісах Коростенського надлісництва

Показник	Значення
Загальний запас ліквідної мортмаси, тис. м ³	1249,0
Зменшення похибки обліку	10 %
Додатково врахований запас, тис. м ³	124,9
Середня ціна паливної деревини, грн/м ³	850
Потенційна вартість додатково врахованої деревини, млн грн	106,17

$$124900 \times 850 = 106165000 \text{ грн. або } \approx 106,2 \text{ млн. грн.}$$

Запропонована система забезпечує не лише економічний ефект, а й істотне покращення екологічного моніторингу (табл. 3). Завдяки використанню безпілотних літальних апаратів і геоінформаційних систем стає можливим своєчасне виявлення осередків всихання, накопичення сухостою та потенційно пожежонебезпечних ділянок. Це дозволяє оперативно планувати санітарно-оздоровчі заходи, зменшувати ризик поширення шкідників і лісових пожеж та одночасно зберігати екологічно необхідний обсяг мертвої деревини.

Таблиця 3. Очікуваний екологічний ефект від удосконалення обліку мортмаси у лісах Коростенського надлісництва

Показник	До оптимізації	Після оптимізації
Точність визначення запасів	85 %	95 %
Виявлення аварійного сухостою	70 %	98 %
Оперативність оновлення інформації	10 років	1 рік
Контроль накопичення мортмаси	Частковий	Повний
Планування санітарних заходів	Реактивне	Превентивне

Таким чином, удосконалення системи обліку запасів мортмаси шляхом поєднання традиційних таксаційних методів із сучасними геоінформаційними технологіями, дистанційним зондуванням Землі та використанням безпілотних літальних апаратів дозволить значно підвищити точність визначення запасів мертвої деревини. Проведені розрахунки свідчать, що лише за рахунок зменшення похибки обліку потенційно можна додатково врахувати майже 125 тис. м³ ліквідної мортмаси, економічна вартість якої перевищує 106 млн. грн. Одночасно покращиться якість екологічного моніторингу, що сприятиме більш ефективному управлінню лісовими ресурсами Коростенського надлісництва та забезпеченню принципів сталого ведення лісового господарства.

Список використаних джерел

1. Геопортал «Ліси України». <https://forestry.org.ua>
2. Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України». Коростенське надлісництво. <https://e-forest.gov.ua/fsc-korostenske-nadlisnytstvo/>
3. Коростенське надлісництво // ДП «Ліси України». <https://e-forest.gov.ua/fsc-korostenske-nadlisnytstvo/>

Секція: Екологія та охорона навколишнього середовища

Modern Approaches to Municipal Waste Management in Ukraine

Parkhomenko Svitlana, student
NNI "Ukrainian State University of Chemical Technology"

Municipal waste management has become one of the most important environmental challenges of the twenty-first century. Rapid urbanization, population growth, changing consumption patterns, and increasing amounts of packaging materials have significantly contributed to the accumulation of solid waste. In many countries, including Ukraine, the transition from traditional waste disposal practices to sustainable waste management systems has become a strategic priority for achieving environmental protection and supporting sustainable development.

Municipal waste consists of household waste and similar waste generated by commercial institutions, public organizations, and service providers. Its composition includes organic materials, paper, cardboard, plastics, glass, metals, textiles, electronic waste, and hazardous household waste. Without proper collection, sorting, recycling, and disposal, these materials may contaminate soil, groundwater, surface water, and atmospheric air while posing risks to ecosystems and human health.

For many years, landfilling remained the dominant method of municipal waste disposal in Ukraine. Although this approach requires relatively low initial investment, it is associated with numerous environmental problems, including greenhouse gas emissions, soil contamination, unpleasant odors, groundwater pollution, and inefficient use of valuable recyclable materials. Modern environmental policy therefore emphasizes reducing landfill dependence by promoting waste prevention, recycling, and resource recovery.

A significant milestone in Ukraine's environmental reform was the adoption of the Law of Ukraine "On Waste Management" in 2022. The legislation introduced principles consistent with European Union environmental policy, including the waste hierarchy, extended producer responsibility, sustainable resource management, and improved planning of waste management systems. These legal changes provide the foundation for modernizing national infrastructure and aligning Ukraine's environmental legislation with European standards.

One of the key principles of contemporary waste management is waste prevention. Reducing waste generation is considered more effective than managing waste after it has been produced. This objective can be achieved through responsible consumption, minimizing single-use products, extending product life cycles, promoting reusable packaging, and encouraging environmentally friendly

manufacturing practices. Public awareness campaigns also play an essential role in changing consumer behavior and supporting sustainable lifestyles.

Separate waste collection represents another fundamental component of modern municipal waste management. Proper sorting of paper, plastic, glass, metal, and organic waste increases recycling efficiency and decreases the volume of waste requiring final disposal. In recent years, separate collection systems have gradually expanded in many Ukrainian communities, although infrastructure development remains uneven across different regions. Continuous investment in collection systems, recycling facilities, and public education is necessary to improve national recycling performance.

Recycling allows valuable materials to be returned to production processes, thereby reducing the extraction of natural resources, lowering energy consumption, and minimizing environmental pollution. Modern recycling technologies enable the recovery of plastics, metals, glass, paper, and numerous other materials that would otherwise occupy landfill space. Expanding domestic recycling capacity also contributes to economic development by creating employment opportunities and supporting the circular economy.

The concept of the circular economy has become increasingly influential in environmental policy worldwide. Unlike the traditional linear model based on production, consumption, and disposal, the circular economy emphasizes maintaining materials and products in continuous use through recycling, repair, reuse, refurbishment, and resource recovery. This approach significantly reduces waste generation while promoting sustainable economic growth and environmental protection.

The successful implementation of modern waste management systems depends not only on legislation but also on the development of appropriate infrastructure. Collection points for recyclable materials, waste sorting facilities, composting plants, recycling enterprises, and sanitary landfills must operate as interconnected components of an integrated waste management system. Investment in modern infrastructure increases recycling rates, reduces environmental pollution, and improves the efficiency of resource utilization.

Biological treatment technologies have gained increasing importance in recent years. Composting and anaerobic digestion allow biodegradable municipal waste to be converted into valuable products such as compost and biogas. These technologies reduce the amount of organic waste disposed of in landfills while contributing to renewable energy production and lowering greenhouse gas emissions. Their wider implementation supports climate change mitigation and promotes sustainable management of natural resources.

Digital technologies are also transforming waste management practices. Geographic information systems, smart waste collection containers, sensor-based monitoring, and route optimization software improve collection efficiency and reduce operational costs. Digital platforms additionally facilitate environmental monitoring, waste reporting, and communication between local authorities, waste management

companies, and citizens. Such innovations are becoming increasingly important as municipalities seek to modernize public services.

Public participation remains one of the most influential factors in successful municipal waste management. Environmental awareness encourages responsible consumption, waste separation, and participation in recycling programs. Educational initiatives implemented by schools, universities, local governments, and non-governmental organizations contribute to the formation of environmentally responsible behavior from an early age. Public involvement also strengthens community support for environmental reforms and sustainable development initiatives.

Ukraine continues to harmonize its environmental legislation with European Union requirements. The implementation of the National Waste Management Plan and the gradual introduction of European waste management standards demonstrate the country's commitment to improving environmental governance. However, several challenges remain, including insufficient recycling infrastructure, unequal regional development, limited public awareness, illegal dumping, and financial constraints affecting local communities. Addressing these issues requires coordinated cooperation among government institutions, businesses, researchers, and civil society.

The transition toward sustainable waste management should be viewed as a long-term investment rather than merely an environmental obligation. Efficient resource management supports economic growth by reducing dependence on raw materials, stimulating innovation, creating new employment opportunities, and improving environmental quality. At the same time, effective waste management contributes to public health by minimizing pollution of soil, water resources, and atmospheric air.

Future development of municipal waste management in Ukraine will largely depend on expanding recycling capacity, encouraging eco-design, strengthening producer responsibility, promoting circular economy principles, and increasing public environmental literacy. International cooperation, technological innovation, and evidence-based environmental policy will continue to play a decisive role in achieving these objectives.

Conclusions

Modern municipal waste management has become an essential component of environmental protection and sustainable development in Ukraine. The transition from landfill-based disposal toward waste prevention, separate collection, recycling, biological treatment, and circular economy principles significantly improves environmental quality and resource efficiency. Although considerable progress has been achieved through legislative reform and alignment with European Union standards, further development of infrastructure, technological innovation, and public environmental awareness remains necessary. Comprehensive cooperation among government authorities, businesses, scientific institutions, and citizens will be fundamental for establishing an effective and sustainable municipal waste management system in Ukraine.

References

1. Law of Ukraine. (2022). *On Waste Management* (No. 2320-IX). Verkhovna Rada of Ukraine.
2. European Commission. (2020). *A New Circular Economy Action Plan: For a Cleaner and More Competitive Europe*.
3. European Environment Agency. (2023). *Preventing Waste in Europe: Progress and Challenges*.
4. United Nations Environment Programme. (2024). *Global Waste Management Outlook 2024*.

Секція: Психологія та психіатрія

Психологічна допомога подолання стресу підлітками в умовах воєнного конфлікту

Попова Юлія Петрівна, здобувачка вищої освіти магістерського рівня,
факультет соціально-гуманітарних наук і соціальних технологій
Кафедра психології
ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Анотація. У тезах розглянуто проблему психологічної допомоги підліткам, які перебувають в умовах воєнного конфлікту, що набуває особливої значущості в умовах сучасної України. Проаналізовано основні прояви стресових реакцій у підлітковому віці, визначено чинники, що впливають на психоемоційний стан підлітків, а також окреслено сучасні напрями психологічної підтримки, спрямовані на подолання наслідків психотравмуючих подій.

Основна частина. Сучасні воєнні конфлікти створюють значні ризики для психічного здоров'я дітей та підлітків. Постійна небезпека, вимушене переселення, втрата близьких, руйнування звичного способу життя, тривале перебування в умовах невизначеності – далеко не повний перелік чинників, пов'язаних з військовими діями, які негативно впливають на емоційний стан молоді. Особливо вразливою категорією є підлітки, оскільки саме в цей віковий період активно формується особистість, система цінностей, соціальні зв'язки та механізми психологічної саморегуляції.

У підлітковому віці стрес чинить негативний вплив на всі особистісні рівні: когнітивний, емоційний, поведінковий. За відсутності своєчасної психологічної підтримки вплив стресу може призводити до розвитку депресивних станів, посттравматичного стресового розладу, порушень соціальної адаптації та погіршення якості життя. Інакше кажучи, сьогодні актуалізується проблема підвищення якості та результативності психологічної підтримки дітей та підлітків. Однак сьогодні у сфері охорони психічного здоров'я фіксується ціла низка актуальних проблем та викликів (Кабінет Міністрів України, 2017):

- по сьогоднішній день населення України демонструє слабку обізнаність щодо психічного здоров'я, що призводить до стигматизації та несвоєчасного звернення по професійну допомогу;
- недосконалість національного законодавства у сфері психічного здоров'я та порушення прав людей з проблемами психічного здоров'я.

Відповідно, формується протиріччя, обумовлене очевидною необхідністю підвищення ефективності, результативності психологічної підтримки підлітків та відсутністю «готових» рішень.

Основний виклад. Перш за все, слід зупинитися на визначенні психічного здоров'я. Згідно до Т. Титаренко поняття психічного здоров'я являє собою більш ширше поняття, ніж просто відсутність психічних розладів, труднощів з адаптацію або ментальними порушеннями. Психологічне здоров'я – поняття, яке синтезує у собі сукупність властивостей людини синтезувати у собі здатність реагувати на життєві труднощі, долати актуальні виклики та погрози, відновлюватися після стресу, травматичних подій та захворювань (Титаренко, 2024). Разом з тим, слід наголосити, що, зважаючи на різноманіття та варіативність проявів психічного здоров'я, воно практично не може бути описане у логіці однієї дефініції.

Слід наголосити на тому, що психічне здоров'я являє собою максимально широку наукову категорію, яка охоплює всі прояви особистості, спричиняє особливості її реагування на вплив зовнішніх чинників, та рівень адаптації до вимог та умов зовнішнього оточення. Ряд емпіричних досліджень, проведених в останні роки в умовах військового стану, відбиває, що психічне здоров'я українців сьогодні постійно погіршується (Токарчук, Коваль, 2024). Українці сьогодні потерпають від ведення військових дій, від втрати бачення майбутнього, від постійних загроз та ін.

Слід окремо наголосити, що, навіть стан психічного, метального здоров'я дорослої людини в умовах військового стану суттєво змінюється під впливом несприятливих умов та обставин. Ще складніше складається ситуація у сфері забезпечення психічного здоров'я дітей та підлітків.

Вкрай необхідно зазначити, що стан та особливості сформованості стану психічного здоров'я суттєво відрізняється в залежності від вікових особливостей, особистісних якостей та впливу зовнішніх чинників. У підлітковому віці стан психічного здоров'я суттєво залежить від вікових особливостей. Відомо, що префронтальна зона у цьому віці сформована не повністю, її розвиток триває до 25 років. Підлітки схильні частіше діяти імпульсивно, вони схильні яскравіше переживати емоції, не здатні переживати довгострокові наслідки власних дій, у більшому ступені, ніж доросла людина, залежать від емоційних реакцій інших. Разом з тим, лімбічна система, яка відповідає за емоції особистості, є доволі активною. Інакше кажучи, підлітки можуть розглядатися як одна з уразливіших вікових страт в умовах військових дій, з приводу суттєвих протиріч особистісного розвитку, коли одні психічні утворення знаходяться на досить високому рівні власного розвитку, інші – лише формуються. Як зазначає Т. Титаренко, «продовжене перебування в умовах війни для підлітків – це період глибоких змін у житті, які можуть бути як руйнівними, так і конструктивними» (Титаренко, 2024, с. 10). Як правило, перебування в умовах військового конфлікту супроводжується відчуттям підвищеної тривожності, депресії та інших психоемоційних розладів. Важливо також наголосити, що навіть діти та підлітки, які не перебувають безпосередньо в зоні бойових дій, можуть страждати від відголосків бойових дій через страх перед війною, занепокоєння за безпеку близьких та вплив засобів масової

інформації. Ряд проведених емпіричних досліджень дозволяє дійти висновку, що рівень ситуативної тривожності у підлітків підвищився на 26,7%, а особистісної – на 22,6% (Токарчук, Коваль, 2024). На основі отриманих результатів авторки доходять висновку, що у наші дні депресивні прояви у дітей та підлітків часто сягають субклінічного рівня, а тривожні – клінічного. Як відмічають дослідники, «війна в Україні, що розпочалася у 2022 році, докорінно змінила життя мільйонів громадян, особливо вплинувши на психічне здоров'я підлітків та молоді» (Скрипниченко, Мейська, 2025).

До основних психотравмуючих факторів належать (Барна, 2025, с. 29):

- безпосереднє перебування в зоні бойових дій;
- втрата або поранення батьків;
- розлука з родиною, евакуація;
- тривале перебування в укриттях, таборах біженців;
- відсутність доступу до школи, звичного середовища;
- економічна нестабільність, соціальна дезадаптація.

Але ще раз слід наголосити, що навіть перебування поза зоною бойових дій спричиняє негативний вплив на дитину. Взагалі, можна зробити висновок, що війна спричинила негативний вплив на психічне здоров'я всіх без виключення українців, незалежно від їхнього віку, гендеру або соціального статусу, але, зрозуміло, що однією з найбільш вразливих категорій є підлітки.

У нових умовах актуалізується проблема підвищення результативності та ефективності психологічної підтримки дитини. Основною метою психологічної допомоги є стабілізація емоційного стану підлітку, формування ефективних стратегій подолання стресу, відновлення почуття безпеки та розвитку психологічної стійкості. Особливого значення набуває створення безпечного середовища, у якому підліток може відкрито висловлювати власні переживання, отримувати підтримку дорослих та однолітків. Як зазначають науковці, сьогодні найважливішими компонентами безпечного середовища є (Барна, 2025, с. 30):

- стабільне шкільне середовище;
- наявність дорослих, які підтримують;
- інтеграція в колектив;
- робота з батьками, особливо у випадках, коли вони самі пережили травму.

Серед найбільш ефективних напрямів психологічної допомоги можна виокремити індивідуальне психологічне консультування, кризове консультування, групові форми психологічної підтримки, навчання навичкам емоційної саморегуляції, методи когнітивно-поведінкової терапії, арт-терапію та техніки релаксації. Як зазначають науковці, у межах підтримки психічного здоров'я підлітка найбільшою ефективністю відрізняються такі напрямки роботи (Кравченко, Сокирська, Григоренко, 2026):

- залучення програм психологічної підтримки та створення груп взаємодопомоги;

- навчання підлітків навичкам саморегуляції, управління емоціями та адаптації до стресових ситуацій;
- використання психологічних тренінгів, вправ на релаксацію та стабілізацію емоційного стану;
- підготовка батьків і педагогів до надання первинної психоемоційної підтримки та своєчасного скерування до фахівців.

Важливу роль у процесі психологічної допомоги відіграє сім'я. Підтримка батьків, їхня емоційна стабільність, готовність вислухати дитину та забезпечити атмосферу прийняття суттєво підвищують ефективність психологічної роботи. Не менш значущою є діяльність закладів освіти, які повинні створювати психологічно безпечне освітнє середовище, організовувати заходи з розвитку емоційної компетентності та своєчасно виявляти дітей, які потребують професійної допомоги.

В умовах воєнного конфлікту особливого значення набуває міждисциплінарна взаємодія психологів, педагогів, соціальних працівників, медичних працівників та батьків. Комплексний підхід дозволяє своєчасно виявляти фактори ризику, мінімізувати негативні наслідки психотравмуючих подій та забезпечувати ефективний психолого-педагогічний супровід підлітків.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що широкомасштабна війна в Україні суттєво вплинула на емоційний стан дітей та підлітків. Звичайно, найбільш вразливими категоріями є діти, які перебувають в зоні активних бойових дій, але, на жаль, негативний вплив війни не обмежується виключно прямими бойовими діями. Ряд проведених досліджень дозволяє зробити висновок, що страх за близьких, відсутність перспектив майбутнього, вплив медіа – все це чинить негативний вплив на емоційний стан та психічне здоров'я дитини навіть в тих ситуаціях, коли вона не перебуває в умовах наявності безпосередньої загрози. Підлітки є особливо вразливою групою населення, оскільки саме цьому віці формується ідентичність особи, актуалізується потреба у безпеці, підтримці та стабільності. У нових складних умовах сьогодення актуалізуються дві найважливіші проблеми:

- 1) адекватна діагностика проявів тривожності, ПТСР, депресії дітей та підлітків;
- 2) обґрунтування найбільш результативних та ефективних шляхів психологічної підтримки дітей.

Отже, психологічна допомога підліткам в умовах воєнного конфлікту є одним із пріоритетних напрямів сучасної психологічної практики. Своєчасне надання кваліфікованої психологічної підтримки сприяє зниженню рівня стресу, формуванню психологічної стійкості та успішній соціальній адаптації підлітків в умовах тривалих кризових подій.

Список використаних джерел

1. Барна, Л. С. (2025). Психічне здоров'я дітей під час війни: розлади, ризики та шляхи підтримки. Погляд на проблему. *Ліки України*, 4(290), 29–30.

2. Кабінет Міністрів України. (2017, 27 грудня). *Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року* (Розпорядження № 1018-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80>
3. Кравченко, О. О., Сокирська, Л. М., & Григоренко, Д. В. (2026). Ментальне здоров'я підлітків в умовах війни. *Психологічний журнал*, 17, 71–81. <https://doi.org/10.31499/2617-2100.17.2026.362071>
4. Скрипниченко, А. П., & Мейська, А. Є. (2025). Психічне здоров'я підлітків і молоді в умовах війни: виклики та шляхи підтримки. *UNIVERSUM*, 20, 340–347. <https://doi.org/10.36074/universum.20.2025.340-347>
5. Титаренко, Т. М. (2024). *Моє майбутнє залежить від мене: практики здорового сьогодення у воєнних і повоєнних умовах*. Імекс-ЛТД.
6. Токарчук, А., & Коваль, І. (2024). Підвищений рівень тривожності у дітей і підлітків – свідків воєнного конфлікту: порівняльний аналіз, прогноз. *Психосоматична медицина та загальна практика*, 9(3). <https://doi.org/10.26766/pmgp.v9i3.540>
7. Pinchuk, I., & Kolodezhny, O. (2024). *Mental health of adolescents exposed to the war in Ukraine*. *JAMA Pediatrics*, 178(5), 480–488. <https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2024.0295>
8. Yavna, K., Sinelnichenko, Y., Zhuravel, T., Yule, W., & Rosenthal, M. (2024). Teaching Recovery Techniques (TRT) to Ukrainian children and adolescents to self-manage post-traumatic stress disorder (PTSD) symptoms following the Russian invasion of Ukraine in 2022: The first 7 months. *Journal of Affective Disorders*, 351, 243–249. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2024.01.206>

Психологічні особливості подолання сімейних криз

Ковальчук Маріана, здобувачка вищої освіти
Факультет психології та соціальної роботи
ОНУ імені І.І. Мечникова

Сім'я є одним із найважливіших соціальних інститутів, у межах якого формуються емоційні зв'язки, життєві цінності, моделі взаємодії та особистісні якості людини. Водночас розвиток сімейної системи супроводжується змінами, що можуть викликати напруження у взаєминах між її членами. Народження дитини, початок спільного життя, професійні труднощі, фінансові проблеми, переїзд, хвороба когось із членів родини або інші значущі події нерідко стають причиною виникнення кризових ситуацій. Подібні періоди є природною складовою сімейного розвитку, однак їх перебіг значною мірою залежить від психологічних ресурсів родини та здатності її членів конструктивно реагувати на зміни [1-2].

У психологічній літературі сімейну кризу розглядають як стан порушення звичного функціонування сімейної системи, за якого попередні способи вирішення труднощів уже не забезпечують ефективної адаптації. У цей період відбувається перегляд ролей, відповідальності, сімейних правил і моделей взаємодії. Криза не завжди має негативні наслідки. За сприятливих умов вона може стати поштовхом до розвитку, зміцнення довіри між партнерами та вироблення нових способів спільного розв'язання проблем.

Психологи виокремлюють нормативні та ненормативні сімейні кризи. До нормативних належать ті, що виникають у процесі природного життєвого циклу сім'ї: укладання шлюбу, народження дітей, їх дорослішання, вихід дітей із батьківської родини, пенсійний період подружжя. Такі зміни передбачувані, хоча нерідко супроводжуються емоційним напруженням. Ненормативні кризи пов'язані з несподіваними подіями — тяжкими захворюваннями, втратою роботи, вимушеним переселенням, розлученням, смертю близької людини чи іншими складними життєвими обставинами. Їх особливістю є високий рівень невизначеності, що потребує швидкої психологічної адаптації [3].

Виникнення сімейної кризи визначається поєднанням зовнішніх і внутрішніх чинників. До зовнішніх належать соціально-економічна нестабільність, воєнні дії, зміна місця проживання, матеріальні труднощі, професійне перевантаження. Внутрішні чинники охоплюють особливості характеру подружжя, недостатній рівень емоційної зрілості, несформовані навички конструктивного спілкування, відсутність взаємної підтримки, накопичення невирішених конфліктів. Якщо труднощі тривалий час ігноруються, це може призводити до зростання взаємних претензій, емоційного відчуження та зниження задоволеності сімейним життям.

Значний вплив на перебіг кризових ситуацій має психологічний клімат родини. Атмосфера взаємної поваги, довіри та відкритості сприяє ефективному пошуку рішень навіть за складних обставин. Натомість постійна критика, знецінення переживань партнера, агресивні способи реагування або уникнення обговорення проблем суттєво ускладнюють процес адаптації. Саме тому психологи наголошують на важливості розвитку культури сімейного спілкування, що передбачає вміння висловлювати власні почуття без звинувачень, уважно слухати співрозмовника та враховувати його потреби.

Особливе місце серед психологічних чинників подолання сімейних криз займає емоційна підтримка. Людина значно легше переживає складні життєві обставини, коли відчуває прийняття, співпереживання та готовність близьких допомогти. Підтримка не обмежується лише практичною допомогою. Вона включає емоційну присутність, здатність вислухати без осуду, спільний пошук шляхів виходу із ситуації та збереження впевненості у можливості її подолання. Саме такі взаємини формують відчуття психологічної безпеки, яке є необхідною умовою стабільного функціонування сім'ї [4].

Не менш важливу роль відіграє рівень емоційної компетентності подружжя. Усвідомлення власних емоцій, вміння регулювати інтенсивність переживань, контролювати імпульсивні реакції та розуміти емоційний стан партнера допомагають уникати ескалації конфліктів. Люди, які володіють навичками емоційної саморегуляції, частіше обирають конструктивні способи розв'язання суперечностей, демонструють готовність до компромісу та здатні підтримувати позитивний емоційний контакт навіть у кризових ситуаціях.

Одним із найефективніших способів подолання сімейних криз є розвиток конструктивних стратегій поведінки. До них належать відкритий діалог, спільне обговорення проблем, пошук взаємоприйнятних рішень, готовність визнавати власні помилки та повага до позиції іншої людини. Такі стратегії сприяють зниженню емоційної напруги й допомагають партнерам зосередитися не на взаємних звинуваченнях, а на пошуку шляхів виходу зі складної ситуації. Водночас уникнення розмов, замовчування образ або агресивна поведінка лише поглиблюють кризу та створюють додаткові труднощі у взаєминах [5].

Важливим психологічним ресурсом сім'ї є її здатність до адаптації. Кожна життєва зміна потребує перегляду усталених правил, розподілу обов'язків та сімейних ролей. Гнучкість у прийнятті нових умов дозволяє родині швидше відновити внутрішню рівновагу. Якщо члени сім'ї відкриті до змін, підтримують одне одного та спільно приймають рішення, навіть серйозні випробування можуть стати поштовхом до зміцнення взаємин і розвитку нових способів взаємодії.

У сучасних умовах особливого значення набувають зовнішні стресові чинники. Воєнні дії, вимушене переміщення, економічна нестабільність, тривала невизначеність та інформаційне перевантаження впливають на психологічний стан кожного члена родини. Підвищена тривожність, хронічна втома, емоційне виснаження можуть негативно позначатися на сімейному спілкуванні та

провокувати конфлікти. За таких обставин важливо не лише підтримувати емоційний контакт між близькими людьми, а й своєчасно звертатися по професійну психологічну допомогу, якщо власних ресурсів для подолання труднощів уже недостатньо.

Значну роль у роботі із сімейними кризами відіграє психологічне консультування. Під час взаємодії зі спеціалістом подружжя має можливість безпечно обговорити накопичені проблеми, краще зрозуміти власні потреби та мотиви поведінки партнера. Робота психолога спрямована не лише на зменшення проявів конфлікту, а й на розвиток навичок ефективної комунікації, емоційної саморегуляції, конструктивного вирішення суперечностей і зміцнення взаємної довіри. Крім того, фахівець допомагає сім'ї усвідомити власні ресурси, які можуть стати основою для подолання кризового періоду.

Не менш важливим чинником психологічного благополуччя сім'ї є сформованість спільних цінностей. Родини, у яких існує взаємна повага, відповідальність, готовність підтримувати одне одного та спільно долати труднощі, демонструють вищий рівень стійкості до життєвих викликів. Усвідомлення спільної мети, позитивний досвід вирішення попередніх труднощів і здатність зберігати емоційний зв'язок навіть у складних ситуаціях сприяють відновленню сімейної рівноваги.

Таким чином, сімейна криза не повинна розглядатися виключно як руйнівне явище. Вона є закономірним етапом розвитку сімейної системи, що відкриває можливості для перегляду взаємин, переоцінки життєвих пріоритетів та зміцнення партнерства. Результат подолання кризової ситуації залежить від рівня психологічної зрілості членів сім'ї, їхньої готовності до співпраці, уміння відкрито спілкуватися та спільно шукати шляхи вирішення проблем.

Висновки

Сімейні кризи є природною складовою розвитку родини та можуть виникати на різних етапах її життєвого циклу або під впливом непередбачуваних життєвих обставин. Їх успішне подолання визначається комплексом психологічних чинників, серед яких особливе значення мають емоційна підтримка, довіра, ефективна комунікація, здатність до адаптації та конструктивне вирішення конфліктів. Важливу роль відіграє також своєчасне звернення до психолога, що дозволяє сім'ї знайти нові способи взаємодії та зміцнити внутрішні ресурси. Розвиток психологічної культури сімейних взаємин сприяє не лише подоланню кризових періодів, а й формуванню стійкої, гармонійної та психологічно благополучної родини.

Список використаних джерел

1. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 688 с.
2. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності : монографія. Київ : Либідь, 2003. 376 с.

3. Титаренко Т. М. Сучасна психологія особистості : навч. посіб. Київ : Каравела, 2013. 372 с.
4. Карабанова О. А. Психологія сімейних відносин та основи сімейного консультування : навч. посіб. Київ : Генеза, 2009. 320 с.
5. Помиткін Е. О. Психологія сім'ї : навчальний посібник. Київ : Наш час, 2011. 288 с.

Секція: Освіта та педагогіка

Психолого-педагогічні аспекти готовності дітей 6-7 років до навчання у школі

Максименко Олексій Вікторович, здобувач вищої освіти
Соціально-гуманітарний факультет
Західноукраїнський національний університет

Перехід від дошкільного дитинства до навчання у школі є одним із найважливіших етапів розвитку дитини. Саме в цей період змінюється звичний спосіб життя, зростають вимоги до самостійності, відповідальності, організованості та здатності взаємодіяти з новим соціальним середовищем. Успішність адаптації першокласника значною мірою визначається рівнем його готовності до навчання. Водночас сучасне розуміння цього поняття виходить далеко за межі вміння читати, писати чи рахувати. У центрі уваги перебуває гармонійний розвиток особистості, сформованість психічних процесів, мотивації, емоційної стійкості та соціальних навичок.

Проблема готовності дітей 6-7 років до школи залишається актуальною як для педагогів, так і для психологів. Це пов'язано з необхідністю забезпечення безперервності між дошкільною та початковою освітою, а також із потребою створення умов для комфортного входження дитини в новий етап життя. Відповідно до сучасних освітніх підходів, головною метою підготовки до школи є не прискорене навчання академічним знанням, а всебічний розвиток дитини та формування передумов успішної навчальної діяльності [1].

У психолого-педагогічній літературі готовність до школи розглядають як комплексне особистісне утворення, що охоплює фізичний, інтелектуальний, емоційно-вольовий, мотиваційний і соціальний компоненти. Їх взаємозв'язок забезпечує здатність майбутнього першокласника адаптуватися до нових вимог, ефективно взаємодіяти з учителем і однолітками, дотримуватися правил поведінки та поступово опановувати навчальну діяльність.

Однією з основних складових є фізична готовність. Вона передбачає достатній рівень загального здоров'я, розвиток великої та дрібної моторики, координації рухів, витривалості та працездатності. Фізично підготовлена дитина легше витримує навчальне навантаження, довше зберігає увагу та швидше пристосовується до нового режиму дня. Саме тому питання зміцнення здоров'я, рухової активності та формування здорового способу життя залишаються важливими завданнями дошкільної освіти [2].

Не менш важливе значення має інтелектуальна готовність. Вона не зводиться лише до наявності певного запасу знань. Насамперед ідеться про сформованість мислення, пам'яті, уваги, мовлення, уяви та здатності виконувати елементарні логічні операції. Дитина повинна вміти порівнювати предмети,

знаходити причинно-наслідкові зв'язки, аналізувати інформацію, ставити запитання та робити прості висновки. Такі вміння є основою подальшого успішного засвоєння навчального матеріалу.

Важливою умовою шкільної адаптації виступає емоційно-вольова готовність. Навчання потребує від першокласника здатності контролювати власну поведінку, виконувати завдання відповідно до інструкції, завершувати розпочату справу та долати труднощі без швидкої втрати інтересу. У цьому віці поступово формується довільність психічних процесів, що дозволяє дитині керувати власною увагою, емоціями та поведінкою. Якщо такі навички недостатньо розвинені, навіть високий рівень інтелектуальних здібностей не завжди забезпечує успішне навчання.

Окремої уваги потребує мотиваційна готовність до школи. Вона характеризується позитивним ставленням дитини до навчання, бажанням здобувати нові знання, інтересом до пізнавальної діяльності та розумінням значущості ролі школяра. За наявності внутрішньої навчальної мотивації дитина сприймає школу не лише як нове середовище, а й як простір власного розвитку. Якщо ж основним стимулом є зовнішні фактори — подарунки, оцінки або вимоги дорослих, адаптація може супроводжуватися швидким зниженням інтересу до навчання.

Соціальна готовність передбачає сформованість навичок взаємодії з іншими людьми. Майбутній першокласник має вміти спілкуватися з однолітками, домовлятися, дотримуватися правил групової діяльності, проявляти повагу до інших та адекватно реагувати на зауваження дорослих. Саме соціальна компетентність значною мірою визначає комфортність перебування дитини в новому колективі та сприяє формуванню позитивного ставлення до шкільного життя [3].

Особливу роль у формуванні готовності до навчання відіграє сім'я. Саме в родинному середовищі закладаються основи пізнавальної активності, самооцінки, відповідальності та впевненості у власних силах. Позитивний емоційний клімат, підтримка батьків, спільне читання, ігрова діяльність, розвиток самостійності та заохочення допитливості створюють умови для гармонійного розвитку майбутнього школяра. Водночас надмірний тиск, завищені очікування або постійне порівняння з іншими дітьми можуть негативно впливати на психологічний стан дитини ще до початку навчання.

Пріоритетним напрямом підготовки дітей до навчання є співпраця між закладом дошкільної освіти та сім'єю. Саме узгоджені дії педагогів і батьків створюють умови для всебічного розвитку майбутнього першокласника. Ефективна взаємодія передбачає обмін інформацією про індивідуальні особливості дитини, спільне визначення напрямів її розвитку та підтримку єдиних підходів до виховання. Така співпраця допомагає сформувати у дитини впевненість, позитивне ставлення до навчання та готовність до нових соціальних ролей.

Заклад дошкільної освіти відіграє важливу роль у формуванні передумов успішної навчальної діяльності. Освітній процес має бути спрямований не на раннє опанування шкільної програми, а на розвиток мислення, мовлення, уваги, пам'яті, творчих здібностей, комунікативних умінь і самостійності. Значний потенціал для цього мають сюжетно-рольові, дидактичні та творчі ігри, дослідницька діяльність, художня творчість, виконання спільних проєктів і практичних завдань. Саме в таких видах діяльності дитина набуває досвіду співпраці, навчається планувати власні дії та доводити розпочате до завершення [4].

Особливої актуальності проблема готовності до школи набула в умовах реформування освіти. Концепція Нової української школи орієнтує педагогів на розвиток компетентностей, необхідних для успішного навчання й подальшого життя. У зв'язку з цим дедалі більшого значення набуває не обсяг знань, а здатність дитини мислити, аналізувати інформацію, працювати в команді, проявляти ініціативу, висловлювати власну думку та відповідально ставитися до виконання поставлених завдань. Такий підхід відповідає сучасним міжнародним тенденціям розвитку освіти й сприяє гармонійному становленню особистості.

Водночас підготовка до школи повинна враховувати індивідуальний темп розвитку кожної дитини. У практиці трапляються випадки, коли високий рівень інтелектуального розвитку поєднується з недостатньою емоційною зрілістю або труднощами соціальної взаємодії. Саме тому оцінювання готовності має бути комплексним і здійснюватися з урахуванням усіх компонентів розвитку. Такий підхід дає можливість своєчасно виявити можливі труднощі та організувати необхідну психолого-педагогічну підтримку.

Варто також звернути увагу на сучасні виклики, які впливають на розвиток дітей дошкільного віку. Значна кількість часу, проведеного перед екранами цифрових пристроїв, зменшення рухової активності, обмеження живого спілкування та тривале перебування в умовах стресу можуть негативно позначатися на розвитку уваги, мовлення, емоційної сфери та навичок комунікації. За таких умов особливого значення набуває створення безпечного освітнього середовища, у якому дитина відчуває підтримку, може вільно висловлювати власні думки та поступово адаптуватися до нових вимог.

Суттєвий внесок у формування шкільної готовності робить практичний психолог. Проведення психодіагностичного обстеження, індивідуальних і групових занять, консультацій для батьків і педагогів дозволяє своєчасно виявити особливості розвитку дитини та визначити оптимальні способи підтримки. Психологічний супровід сприяє формуванню позитивної самооцінки, розвитку емоційної стійкості, впевненості у власних можливостях і навичок ефективної взаємодії з іншими людьми.

Отже, готовність дитини до навчання у школі є результатом комплексного розвитку особистості, що формується під впливом сім'ї, закладу дошкільної освіти та соціального середовища. Гармонійне поєднання фізичної, інтелектуальної, емоційно-вольової, соціальної та мотиваційної готовності

створює підґрунтя для успішної адаптації до шкільного життя, сприяє позитивному ставленню до навчання та забезпечує умови для подальшого особистісного розвитку.

Висновки

Готовність дітей 6-7 років до навчання у школі є багатокомпонентним утворенням, що охоплює фізичний, інтелектуальний, емоційно-вольовий, соціальний і мотиваційний аспекти розвитку. Її формування залежить від узгодженої взаємодії сім'ї, педагогів, психологів і самого освітнього середовища. Комплексний психолого-педагогічний підхід дозволяє створити оптимальні умови для адаптації першокласника до нових вимог навчання, розвитку його пізнавальної активності, самостійності та впевненості у власних силах. Саме тому підготовка до школи має бути спрямована насамперед на гармонійний розвиток особистості дитини, а не лише на формування окремих академічних навичок.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 304 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 688 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник. Київ : Грамота, 2012. 504 с.
4. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. 3-тє вид., перероб. Київ : Академвидав, 2018. 408 с.

Секція: Журналістика та соціальні комунікації

Telegram як платформа сучасної масової комунікації

Хоменко Маргарита, здобувачка освіти
Національний університет "Одеська юридична академія"
Факультет журналістики
м. Одеса, Україна

Стрімкий розвиток цифрових технологій суттєво трансформував сучасний інформаційний простір та змінив способи комунікації між людьми, організаціями й державними інституціями. Поряд із традиційними засобами масової інформації дедалі більшого значення набувають цифрові платформи, які забезпечують швидке поширення повідомлень, інтерактивну взаємодію з аудиторією та оперативний обмін інформацією. Однією з найпопулярніших платформ сучасної масової комунікації є Telegram, який за останні роки перетворився не лише на месенджер, а й на потужний інструмент інформаційної діяльності, журналістики, державних комунікацій та громадської взаємодії.

Telegram був створений як сервіс для обміну повідомленнями, проте поступово його функціональні можливості значно розширилися. Сьогодні платформа дозволяє створювати інформаційні канали, тематичні спільноти, групові чати, проводити опитування, транслювати відео, поширювати мультимедійний контент, використовувати чат-боти та автоматизовані сервіси. Завдяки цьому Telegram активно використовується органами державної влади, медіаорганізаціями, громадськими об'єднаннями, освітніми установами, бізнесом і окремими авторами для оперативного інформування широкої аудиторії.

Однією з головних переваг Telegram є висока швидкість поширення інформації. Повідомлення миттєво доставляються користувачам, а можливість підписки на тематичні канали дозволяє отримувати актуальні новини безпосередньо від джерела інформації. Саме ця особливість зробила платформу одним із найбільш популярних засобів інформування населення під час кризових ситуацій, надзвичайних подій та інших суспільно важливих процесів.

Важливою характеристикою Telegram є поєднання функцій персональної та масової комунікації. Якщо традиційні соціальні мережі переважно орієнтовані на взаємодію між окремими користувачами, то Telegram забезпечує ефективне функціонування великих інформаційних каналів із сотнями тисяч або навіть мільйонами підписників. Це сприяє швидкому поширенню офіційних повідомлень, новин, аналітичних матеріалів та освітнього контенту.

Значну роль у популяризації платформи відіграють її технічні можливості. Telegram підтримує хмарне зберігання даних, синхронізацію між різними пристроями, передачу великих файлів, використання автоматизованих ботів та інтеграцію із зовнішніми цифровими сервісами. Такі функції суттєво розширюють можливості комунікації та дозволяють використовувати платформу не лише для особистого спілкування, а й для професійної діяльності, дистанційного навчання, інформаційного супроводу організацій та реалізації комунікаційних стратегій.

Окремої уваги заслуговує використання Telegram у сфері журналістики. Багато редакцій сучасних медіа використовують власні Telegram-канали як додатковий канал поширення новин, що дозволяє оперативно інформувати аудиторію про важливі події та підтримувати постійний контакт із читачами. Крім того, журналісти використовують платформу для пошуку інформації, взаємодії з експертами, отримання оперативних повідомлень і моніторингу громадської думки.

Разом із численними перевагами використання Telegram супроводжується й певними викликами. Висока швидкість поширення інформації, можливість анонімного адміністрування каналів та відсутність попередньої редакційної перевірки окремих повідомлень можуть сприяти поширенню недостовірної інформації, маніпулятивного контенту та дезінформації. Саме тому питання медіаграмотності, критичного мислення та перевірки інформації набувають особливого значення в умовах активного використання цифрових платформ.

Особливого значення Telegram набув у сфері кризових комунікацій. Завдяки високій швидкості передавання повідомлень та можливості оперативного охоплення великої аудиторії платформа активно використовується для інформування населення про надзвичайні ситуації, зміни в роботі державних установ, громадському транспорті, медичній сфері та інших питаннях суспільного значення. Такий формат комунікації дозволяє швидко доводити важливу інформацію до користувачів і підтримувати постійний зворотний зв'язок із громадськістю. Водночас сучасні дослідження свідчать, що Telegram став одним із ключових інформаційних майданчиків в українському медіапросторі, істотно впливаючи на трансформацію традиційних моделей споживання новин.

Важливу роль Telegram відіграє у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Більшість державних установ мають офіційні канали, через які оперативно публікують нормативні документи, повідомлення для населення, роз'яснення щодо адміністративних послуг та іншу актуальну інформацію. Використання месенджера сприяє підвищенню відкритості державних інституцій, оперативності комунікації та доступності офіційних повідомлень для громадян.

У сфері журналістики Telegram дедалі частіше розглядається як самостійний медіаканал, а не лише як допоміжний інструмент поширення новин. Багато редакцій створюють окремі Telegram-канали, адаптуючи формат подачі інформації до особливостей цифрового споживання контенту. Короткі

повідомлення, використання фото-, відеоматеріалів, інтерактивних опитувань та швидке оновлення інформації дозволяють підтримувати постійний контакт із аудиторією. Водночас науковці відзначають явище так званої «телеграмізації» українського медіапростору, коли Telegram стає одним із провідних джерел отримання новин поряд із традиційними онлайн-медіа.

Разом із перевагами функціонування Telegram існують і певні ризики. Одним із них є поширення анонімних каналів, що можуть публікувати неперевірену інформацію, маніпулятивний контент або дезінформацію. Відсутність обов'язкової редакційної відповідальності окремих адміністраторів ускладнює перевірку достовірності повідомлень, а висока швидкість їх поширення сприяє формуванню інформаційного резонансу. Саме тому для користувачів особливого значення набувають навички критичного аналізу інформації, перевірки джерел та використання офіційних каналів комунікації.

Перспективи розвитку Telegram пов'язані з подальшим удосконаленням цифрових сервісів, інтеграцією автоматизованих чат-ботів, використанням технологій штучного інтелекту для обробки повідомлень, персоналізацією інформаційних стрічок та розвитком мультимедійних форматів комунікації. Платформа продовжує адаптуватися до нових потреб користувачів, що забезпечує її конкурентоспроможність серед інших цифрових сервісів.

Водночас ефективність використання Telegram як засобу масової комунікації значною мірою залежить від інформаційної культури суспільства. Поєднання оперативності отримання інформації з критичним мисленням, дотриманням журналістських стандартів та перевіркою фактів дозволяє максимально реалізувати потенціал платформи, мінімізуючи ризики поширення недостовірного контенту.

Висновки

Telegram став важливою платформою сучасної масової комунікації, що поєднує функції месенджера, інформаційного ресурсу та медіаплатформи. Його популярність зумовлена високою швидкістю поширення інформації, широкими можливостями для створення інформаційних каналів, мультимедійною підтримкою та інтерактивною взаємодією з аудиторією. Разом із тим активне використання Telegram супроводжується ризиками поширення дезінформації, маніпулятивного контенту та неперевіраних повідомлень. Тому ефективне використання цієї платформи потребує дотримання журналістських стандартів, розвитку медіаграмотності та відповідального ставлення до споживання інформації. За умови поєднання технологічних можливостей із високою інформаційною культурою Telegram і надалі залишатиметься одним із провідних інструментів цифрової комунікації.

Список використаних джерел

1. Досенко А. К. Telegram-канали як платформи для поширення контенту в Україні за часів війни // Обрії друкарства. 2023. № 2(14). С. 66–76.

2. Данько-Сліпцова А. Особливості Telegram як інтернет-платформи поширення соціально значущої інформації // Український інформаційний простір. 2023. № 2(12). С. 140–149.
3. Баловсяк Н. Anonymous and official Telegram channels in Ukraine: analysis of popularity during the hybrid war // Current Issues of Mass Communication. 2025. № 37. С. 30–42.

Збірник наукових праць
2-ї Міжнародної студентської наукової конференції
**«НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УМОВАХ
СУЧАСНОГО СВІТУ»**
21-22 липня 2026р.
м. Львів, Україна

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №8621 від 21.04.2026

Організаційний комітет може не погоджуватися з точкою зору авторів.
Автори несуть відповідальність за правильність тексту тез.

<https://science-vector.com/>
e-mail: info@science-vector.com